

Van de redactie

Impressie regiodag

Fusiebesprekingen met Nemo lopen op niets uit

Jaarverslag 2001

Jaarplan 2002

Dagwandeling Maasheggen

Kerkepad blijft in rustieke sfeer

Structuurschema Groene Ruimte

Waarom Te Voet?

Gaat het in mei om de wereld van jou?

Activiteitenkalender

Wandelgidsen

jaargang 8, nummer 2, mei 2002

lopend vuur

lopend vuur *Inhoud*

is het ledenblad van *Te Voet*, Vereniging van Wandelaars. *Lopend Vuur* verschijnt drie maal per jaar. De leden van *Te Voet*, die minimaal € 12,50 kontributie per jaar betalen, ontvangen het blad gratis. Het lidmaatschap wordt automatisch met een jaar verlengd, tenzij vóór 1 november schriftelijk wordt opgezegd bij de ledenadministratie. *Te Voet* is aangesloten bij het Wandelplatform LAW

Voorzitter

Jan Rijnsburger
Voorstraat 36
3135 HX Vlaardingen
010-248 91 74

Secretaris

Eeffien Huizing
Bernhardlaan 10
2851 XD Haastrecht
0182-50 14 83
e.j.a.huizing@planet.nl

Penningmeester

Sylvia Borg
Geldersekade 91-1
1011 EL Amsterdam
020-6221753

Ledenadministratie

Erick van der Veer
B.Pasternakerf 325
3315 BW Dordrecht
078-616 24 03

Redactie

Sylvia Borg
Geldersekade 91-1
1011 EL Amsterdam
kuiipers.borg@hetnet.nl

Aan dit nummer werkten mee

Eeffien Huizing, Harry Benschop,
Jan Rijnsburger, Ton Eisenburger,
Jaap Mels

Opmaak

Middelhoff en Bode, Amstelveen
Digitale druk
ABC Minimax, Amsterdam

Van de redactie	1
Van het bestuur	2
Fusiebesprekingen met Nemo lopen op niets uit	5
Kerkepad blijft in rustieke sfeer	8
Jaarverslag 2001	9
Dagwandeling Maasheggen	15
Jaarplan 2002	19
Uit de regio's	22
Te voet wil wettelijke bescherming onverharde paden in overheidsnota	23
Ruimte voor water (en wandelen)	24
Waarom Te Voet	26
Gaat het in mei om de wereld van jou?	28
Impressie regioday	29
Activiteitenkalender	30
Wandelgidsen	32

Verschijning volgend nummer

Augustus 2002

De volgende datum voor het inleveren van kopij is
1 augustus 2002

Kopij aanleveren op 3,5" floppy of per e-mail
(kuiipers.borg@hetnet.nl) bij Sylvia Borg.
In Word of WP. Gelieve bij aanlevering op floppie in elk
geval de geprinte tekst mee te sturen. Foto's en tekenin-
gen zijn welkom, graag duidelijk voorzien van de naam
van de fotograaf of tekenaar, de plaats van de opname,
alsmede de gewenste begeleidende tekst.

Van de redactie

In het hart van dit nummer vindt u dit keer een prachtige dagwandeling door het brabantse Maasheggengebied. Juist in deze tijd van het jaar is deze wandeling erg mooi vanwege de bloeiende meidoorns. Van harte aanbevolen! Daarnaast in dit (dikke) nummer helaas ook wat minder vrolijke berichten. De fusiebesprekingen tussen Nemo en *Te Voet* zijn afgebroken en Nemo is uit het Wandelplatform gestapt. Dit is natuurlijk geen goede zaak voor wandelend Nederland. Aan de andere kant: in ieder geval worden de problemen in de samenwerking nu wel duidelijker en kunnen ze daarom beter worden opgelost. *Te Voet* kiest voor deze lijn en zal zich op een constructieve manier blijven inzetten voor een goede samenwerking rond belangenbehartiging van de wandelaar.

Sylvia Borg

advertentie

Wandeltochten

georganiseerd door de deelnemers zelf

Samen met anderen in vrijblijvende sfeer (stevige) tochten ondernemen!

De Wandelpool wil mensen, die graag in gezelschap van anderen wandeltochten ondernemen, in de gelegenheid stellen samen op pad te gaan. Zij wil dit doel bereiken door zes keer per jaar een boekje uit te brengen. Per uitgave worden er momenteel ruim honderd wandeltochten aangeboden. Deelnemers aan de Wandelpool kunnen kosteloos aan deze tochten deelnemen.

Een abonnement op jaarbasis kost € 18,-. U ontvangt een recent profexemplaar van de Wandelpool door € 3,25 over te maken op postbankrek.nr. 3152509 t.n.v.:

De Wandelpool
Drielandenhoek 51
2034 LT HAARLEM

Tel 023 5405530 / fax 0842 141280
info@wandelpool.non-profit.nl
www.wandelpool.non-profit.nl

De Wandelpool

Algemene ledenvergadering op 15 juni 2002

Het bestuur van *Te Voet* nodigt u uit voor de Algemene Ledenvergadering.

Deze wordt op zaterdag 15 juni 2002 in Stadscafé De Teerkamer op de Grote Markt te Bergen op Zoom gehouden.

Aanvang van de vergadering is 11.15 uur; de zaal is vanaf 10.30 uur open. De Grote Markt is ongeveer 7 minuten lopen vanaf het NS-station, recht door de Stationsstraat in. De intercitty uit de Randstad komt om 10.53 uur in Bergen op Zoom aan. Als u van plan bent te komen, meld u dan even aan bij de secretaris, i.v.m. de lunch. U ontvangt dan tevens de vergaderstukken.

Het programma

11.15-13.00 uur ALV
13.00-13.30 uur Lunch
13.30 uur Start wandeling

's Middags maken we een wandeling over de West-Brabantse Waterlinie van ongeveer 12 km; terug met de bus naar Bergen op Zoom. Het is een mooi voorbeeld van 'onverhard de stad uit'. De route loopt langs en over enkele forten, wat verscholen in de bossen. In alle stilte lopen we door het heel open gebied van het Halsters

Laag, deels gebruik makend van een laarzenpad. Er is één bedreiging: door de aanleg van de Zoomweg-Noord kan de route wel eens onderbroken worden. Is de route een voetgangersbrug waard? En gaan we ons daarvoor inzetten?

Te Voet en de Groene Maand in september

De Groene Maand wordt in september 2002 voor de derde maal georganiseerd. In deze maand wordt weer een aantrekkelijk pakket van natuurgerichte, duurzame recreatieve activiteiten aangeboden. Er wordt hierbij samengewerkt door organisaties die werkzaam zijn op de terreinen recreatie, toerisme, milieu, natuur en landschap (o.a. IVN, KNNV, Nivon, Eceat, Wandelplatform-LAW).

Het centrale thema dit jaar is 'duurzame recreatie'. Gedurende de maand worden verspreid over heel Nederland, een groot aantal activiteiten op het gebied van natuurgerichte, duurzame recreatie georganiseerd. Het publiek kan gedurende de Groene Maand wandelend, fietsend of op andere wijze ons land verkennen. Ook *Te Voet* gaat meedoen aan deze maand en in meerdere regio's begeleid wandelingen aanbieden.

Aan de invulling van het programma wordt op dit moment door de regio's koortsachtig gewerkt. We streven naar wandelingen van een hoge kwaliteit met een duidelijke relatie met de doelstelling van *Te Voet*.

Vooraf wandelingen over bedreigde, nieuwe, of potentiële paden. Informatie en agenda vindt u later dit jaar op www.groene-maand.nl of onze eigen site www.tevoet.nl. Eind augustus zal er een special van *Lopend Vuur* over de Groene Maand verschijnen.

Nemo uit Wandelplatform

Onlangs is Nemo helaas uit het Wandelplatform gestapt. Voornaamste reden voor deze stap is de onvrede van Nemo over de wijze waarop belangenbehartiging binnen het Wandelplatform gestalte krijgt. *Te Voet* betreurt het opstappen van Nemo zeer, want Nemo heeft altijd een creatieve bijdrage aan de wandelwereld geleverd, die nu gemist zal worden in het Wandelplatform. Bovendien moet het Wandelplatform er zijn voor alle wandelaars in Nederland. Omdat *Te Voet* en Op Lemen Voeten de kritiek van Nemo voor een belangrijk deel onderschrijven, hebben we inmiddels gezamenlijk een brief aan het Wandelplatform geschreven waarin we aandacht voor deze problematiek vragen. Het doel is om op korte termijn in een gesprek de huidige situatie te bespreken. *Te Voet* zal zich blijven inspannen voor meer en betere aandacht voor belangenbehartiging en voor een constructieve samenwerking binnen het Wandelplatform.

ALGEMENE LEDENVERGADERING TE VOET BERGEN OP ZOOM 15 JUNI 2002

Concept agenda

1. Opening
2. Vaststelling agenda
3. Ingekomen stukken en mededelingen
4. Verkiezing stemcommissie
5. Verslag ALV 2001
6. Jaarverslag
7. Financieel jaarverslag; verslag kasclie.; vaststelling begroting en vaststelling contributie
8. Verkiezing bestuursleden
9. Jaarplan 2002-2003
10. Rondvraag
11. Sluiting

ad 8: rooster van aftreden

Sylvia Borg	in bestuur: 26-11-1994
	herkozen: 27-5-2000
	aftreden: 2003
Eeffien Huizing	in bestuur: 14-6-1997
	herkozen: 27-5-2000
	aftreden: 2003
Jan Rijnsburger	in bestuur: 09-5-1998
	herkozen: 16-6-2001
	aftreden: 2004
Eef Boeve	in bestuur: 12-6-1999
	aftreden: 2002
Eric van de Veer	in bestuur: 12-6-1999
	aftreden: 2002
Harry Benschop	in bestuur: 16-6-2001
	aftreden: 2004

Statuten: ieder bestuurslid wordt voor een periode van ten hoogste 3 jaar gekozen en is daarna maximaal tweemaal herkiesbaar. Eef Boeve en Erick van de Veer treden af. Beiden zijn herkiesbaar.

Elspeter struiken, Veluwe, 53 m.

-goed dat je eerst bij Bever bent geweest-

Nederland is mooi. Erg mooi. Vooral met je spullen op je rug en een stafkaart in je hand.
Vergeten paadjes, stille plekjes.
52 weekends per jaar is veel te weinig !

Als je van avontuurlijke wandeltochten houdt, is je uitrusting van groot belang. Bij Bever Zwerfsport vind je de grootste collectie functionele kleding, comfortabele wandelschoenen en kampeeraccessoires overzichtelijk bij elkaar. Bever Zwerfsport heeft meer dan 12.000 artikelen voor actieve en avontuurlijke vakanties. Dus welke uitdaging je ook aangaat - je moet eerst bij Bever zijn geweest.

 BEVER[®]
ZWERFSPORT
Outdoor Innovators

WWW.BEVER.NL 0900-2352383

35 cent p/m

Alkmaar • Almere • Amersfoort • Amsterdam • Apeldoorn • Arnhem • Breda • Den Haag • Eindhoven
Enschede • Groningen • Haarlem • Hilversum • Leeuwarden • Nijmegen • Rotterdam • Steenwijk
Utrecht • Zoetermeer • Antwerpen/Merksem

Fusiebesprekingen met Nemo lopen op niets uit

De fusiebesprekingen die sinds medio 2000 met Nemo zijn gevoerd zijn helaas op niets uitgelopen. Deze conclusie heeft het bestuur van *Te Voet* moeten trekken na ruim anderhalf jaar van moeizaam onderhandelen met de staf van de werkgroep Nemo. Hieronder beschrijven we het verloop van de besprekingen en motiveren we de opstelling het bestuur van *Te Voet*. We gaan ook in op de vraag hoe *Te Voet* verder moet opereren, met name ten aanzien van het Wandelplatform, waar Nemo recent is uitgestapt.

Geschiedenis

In juni 2000 werd *Te Voet* door Nemo benaderd om besprekingen te beginnen om te komen tot een fusie tussen beide verenigingen. De ALV van *Te Voet* reageerde hier positief op. Vervolgens is Peter Spruyt (directeur Stichting Nemo) gevraagd om een afspraak te maken met het bestuur van de vereniging Nemo. Zijn antwoord luidde: Nemo heeft een bestuur op afstand; de fusiebesprekingen zijn gemandateerd aan de staf. Na 1 gesprek tussen twee *Te Voet* bestuursleden en de Nemo-staf ontstond een impasse. Wij als verenigingsbestuur wilden toch graag met het bestuur van de vereniging Nemo praten. Wij wilden immers met de vereniging Nemo fuseren, niet met de stichting. Onze wens bleef op bezwaren stuiten bij de Nemo-staf. Er heeft dan ook nooit een gesprek tussen de verenigingsbesturen van *Te Voet* en Nemo plaatsgehad. Wel concludeerde Peter Spruyt uit

onze wens daartoe op zeker moment (november 2000) dat we een fusie maar moesten vergeten, om kort daarna Harm Piek (bestuurslid in het Wandelplatform namens het cluster "Specifieke Wandelorganisaties") te vragen om als mediator/gespreksleider van de fusiebesprekingen op te treden. Wij stemden daarmee in. Het voorval is in meerdere opzichten illustratief voor de gehele fusiebesprekingen. Harm Piek heeft daarop gesprekken gevoerd met bestuursleden van *Te Voet* en de staf van Nemo afzonderlijk. Die gesprekken hebben met een ruime onderbreking door de mkz-crisis (Harm Piek was hier vanuit zijn werk bij betrokken) geduurd tot december 2001.

Centraal in deze besprekingen stonden voor *Te Voet* de relatie tussen de toekomstige vereniging en de werkgroeporganisatie. De vraag was anders gezegd: welk orgaan moet richtinggevend zijn? *Te Voet* stond en staat een organisatievorm voor waarin de vereniging (ledenvergadering en bestuur) leidend is en de werkgroeporganisatie volgend.

Culminatie en uitkomst

Rond de jaarwisseling bleek dat er in januari 2002 een ALV bij Nemo plaats zou vinden waarin uitgerekend de verhouding bestuur-werkgroeporganisatie centraal op de agenda stond. Tot dat moment was het noch bij het bestuur van *Te Voet*, noch bij Harm Piek bekend dat dit thema ook binnen Nemo een belangrijk punt van discussie was. Harm Piek heeft toen zijn werkzaamheden opgeschort totdat er binnen Nemo helderheid zou zijn ontstaan. Hoewel het in een bepaald opzicht om een interne Nemo discussie

sie gaat, is ze ook van belang voor de fusie en daarom gaan we er hier op in.

De werkrelatie tussen het Nemo-verenigingsbestuur en de werkorganisatie bleek problematisch te zijn. Het zittende Nemo-verenigingsbestuur kwam met drie opties. De eerste twee opties waren: de bestaande vereniging omzetten in een vereniging vrienden van; of de vereniging zelfs helemaal opheffen en doorgaan als stichting. Dat zou de realiteit beter weergeven. De derde optie was om de vereniging richting gevend te laten zijn voor het geheel. De werkorganisatie stelde daar het voorstel tegenover om de vereniging te laten voortbestaan, maar wel met een bestuur op afstand. Zonder de verenigingsvorm zou Nemo door de overheid namelijk als een bedrijf worden gezien met alle gevolgen voor belastingen, enzovoort. Ook zou de stichtingsvorm deelname in bij voorbeeld het Wandelplatform en de beoogde fusie met *Tè Voet* in de weg staan. Het bestuur zou volgens dit voorstel op afstand moeten functioneren als een soort van raad van toezicht. De werkorganisatie kwam tevens met een eigen bestuursvoordracht.

Op de ALV werd het voorstel van de werkorganisatie aangenomen, en werd het door de werkorganisatie voorgestelde bestuur gekozen. Dat gebeurde in de wetenschap dat *Tè Voet* een fusie met Nemo alleen zinvol achtte wanneer daarin de vereniging richtinggevend zou zijn, en het bestuur dus niet louter een soort raad van toezicht zou zijn. *Tè Voet* had haar visie namelijk via een brief aan het bestuur van de vereniging Nemo aan de ALV kenbaar gemaakt.

Na deze ALV heeft Harm Piek een concept-principebesluit Samenvoeging Vereniging *Tè Voet* en Vereniging Nemo opgesteld. Dit concept ging in hoofdlijnen uit van de huidige Nemo-structuur: een vereniging met daarnaast een in een zelfstandige stichting ondergebrachte werkorganisatie met een eigen bestuur. Dit voorstel deed geen recht aan de inbreng van *Tè Voet* in de fusiebesprekingen, maar met een ander voorstel zou Nemo niet kunnen instemmen. Het was duidelijk dat dit principebesluit niet de instemming van *Tè Voet* kon krijgen. Een gesprek hierover was dus niet meer nodig. Volgens Harm Piek waren daarmee de mogelijkheden om toch tot fusie te komen uitgeput. Dat betekende het einde van de fusiebesprekingen.

Kort daarop (maart 2002) besloot Nemo uit het Wandelplatform te stappen, onder meer omdat volgens Nemo de belangenbehartiging bij het Wandelplatform onderbedeeld is. Op de gevolgen voor *Tè Voet* daarvan gaan we verderop in, maar eerst staan we stil bij de lijn die we bij de fusiebesprekingen hebben gevolgd en waarom.

Motivering van de *Tè Voet* opstelling in de fusiebesprekingen
Wij vinden het jammer dat een fusie met Nemo niet haalbaar is gebleken. Theoretisch zou een fusie de belangenbehartiging sterker maken. Maar het is niet in het belang van de belangenbehartiging in Nederland om een fusie aan te gaan terwijl er zo'n groot verschil van mening bij de partners bestaat over wie of wat richtinggevend moet zijn voor de activiteiten van het ontstane geheel. Wij konden

niet anders dan concluderen dat veel energie zou gaan zitten in interne mogelijkheden, en dat er onvoldoende zicht zou zijn op een positieve externe opbrengst. De belangenbehartiging is daar niet mee gediend. De energie kan dan beter op een andere manier aangewend worden. Voor ons staat belangenbehartiging voorop. *Tè Voet* is er niet op uit zichzelf in stand te houden. Wanneer naar het oordeel van het *Tè Voet* bestuur de belangenbehartiging met een fusie Nemo-*Tè Voet* gediend zou zijn, dan zouden we tot die fusie besloten hebben.

Jammer dus het zo gelopen is. Vanaf het begin hebben wij onze zienswijze open op tafel gelegd. De vereniging zou richtinggevend moeten zijn. De werkorganisatie (dus ook de Stichting Nemo) moet dus een middel zijn om de belangenbehartiging uit te voeren. En niet andersom. Geen vereniging als alibi om een stichting met allerlei nevenactiviteiten (zoals op het gebied van ecotoerisme) draaiende te houden.

Zou de werkorganisatie Nemo niet eens bij zich zelf te rade moeten gaan hoe het toch komt dat het maar niet wil lukken met de samenwerking met wie dan ook: het eigen bestuur, *Tè Voet*, De Groene Maand. En nu ook het Wandelplatform exit. Zou dat echt altijd aan de andere partij liggen?

Professionele ondersteuning zou voor een vrijwilligersorganisatie als *Tè Voet* heel nuttig zijn. Dat wordt nu in feite ook node gemist. Maar "ondersteuning" door een organisatie die overall problemen maakt kan dit gemis niet opheffen. We kunnen ons wat dat betreft misschien toch maar beter op het Wandelplatform richten.

Toekomst; positie binnen Wandelplatform

Wij gaan onze energie gebruiken om binnen het Wandelplatform de belangenbehartiging meer body te geven. In Amersfoort is het bureau gehuisvest. Dat is de aangewezen plek voor de ondersteuning. Maar als die ondersteuning voor ons optimaal wil zijn, dan moet het Wandelplatform zich wel meer gaan gedragen als onze koepelorganisatie, dan ze nu doet. Een deel van de kritiek van Nemo op "Amersfoort" delen wij. We vinden bij voorbeeld dat de aangesloten organisaties niet de credit krijgen die ze verdienen. Zo wordt de belangenbehartiging op regionaal niveau grotendeels gedragen door *Tè Voet*. Op voorstel van *Tè Voet* zijn er enkele regionale wandelplatforms/overleggen opgericht. *Tè Voet*-leden verzetten hier veel werk. Het Wandelplatform claimt echter deze belangenbehartiging in haar PR-activiteiten. Als koepelorganisatie werft zij eigen donateurs ten koste van de aangesloten organisaties zoals *Tè Voet*. Dat is ons al lange tijd een doorn in het oog, en "Amersfoort" weet dat ook.

De huidige opstelling van het Wandelplatform is niet de koninklijke weg. Wij zullen onze energie nog meer dan voorheen steken om dit beleid om te buigen tot een goede samenwerking waarbij wij profiteren van de professionaliteit op het Bureau en het Wandelplatform profiteert van de inzet en de deskundigheid van de *Tè Voet* leden op lokaal niveau. Waarbij iedereen de credit krijgt die hij verdient!

Bestuur Tè Voet

Kerkepad blijft in rustieke sfeer

Het idee om het landelijke kerkepad tussen Cabauw en Polsbroek op te knappen met betonplaten is op grote bezwaren gestuit bij wandelvereniging *Te Voet* en de Werkgroep Behoud Lopikerwaard.

"Okee, dan geen beton. Wij gaan er geen beton in leggen als dat her en der op allerlei bezwaren stuit", zegt de Lopikse wethouder J.Kooijman, doelend op de geplande opknappbeurt van het kerkepad tussen Cabauw en Polsbroek.

De gemeente kreeg verontruste en protesterende reacties van de landelijke wandelaarsvereniging *Te Voet* en de Werkgroep Behoud Lopikerwaard (WBL), toen die hoorden dat er sprake zou zijn van verbreding van het pad, met betonplaten nog wel. De bezwaarmakers zagen het al helemaal voor zich: het rustieke wandelpad zou bevolkt gaan worden met veel meer fietsers, wielrenners ook, en skeelerrijders, waardoor de wandelaars in de verdrukking zouden komen. "Het wordt drukker en dus onveilig op het nu rustige kerkepad", aldus de bezorgde wandelvereniging *Te Voet*, vrezend voor 'een degradatie van het landschappelijke waardevolle kerkepad tot een ordinair landbouwpad'.

De Werkgroep Behoud Lopikerwaard wees de gemeente er per brief op dat het kerkepad nog geen jaar geleden, als deel van de historische Jacobsroute, feestelijk in gebruik werd genomen als recreatief wandeltraject in het Groene Hart. De Jacobsroute is een gemarkeerde dagwandeleroute van de provincie Zuid-Holland. Het pad is nu nog een smalle verbinding van gedeeltelijk oud asfalt en gedeeltelijk tegels, voerend door de weilanden vanaf restaurant de Kwakel aan de Noordzijdeseweg in Polsbroek tot tegenover de

r.k.-kerk in Cabauw aan de Cabauwsekade. De landinrichtingscommissie gaat het pad binnenkort, als de ruilverkaveling is afgerond, overdragen aan de gemeente Lopik. Het wordt een vrijliggende verbinding, op verzoek van de aanwonende grondeigenaren, die toenemend recreatief bezoek verwachten en huiverig zijn geworden voor contact tussen mensen en vee na de MKZ-crisis. Daarom kwamen gemeente en ruilverkavelingscommissie tot de oplossing van een afzetting aan één kant en het graven van een sloot aan de andere kant langs het pad.

Omdat het oppervlak van het pad aan een opknappbeurt toe is, werd op het gemeentehuis overwogen het traject in te leggen met onderhoudsarme betonplaten, die het pad tevens zouden verbreden tot een meter. De WBL wil het pad primair voor wandelaars open houden en verzoekt de gemeente geen betonnen bovenlaag, maar een halfverharde laag te leggen, en zeker geen meter breed.

Wandelvereniging *Te Voet* liet zich in een brief aan het gemeentebestuur in gelijklopende bewoordingen uit, wijzend op de cultuurhistorische en landschappelijke waarde van het pad:

"Hoe onderscheidt een 1 meter breed betonpad zich straks nog van een willekeurig betonnen landbouwpad?"

Wethouder Kooijman: "Betonplaten waren één van de mogelijkheden die hier op het gemeentehuis werden genoemd, omdat je dan een comfortabel oppervlak hebt, dat lang goed blijft zonder al te veel onderhoud. Maar dat resultaat kun je met een smaller asfaltpad, waar het gras aan de zijanten overheen kan groeien, ook bereiken. We nemen zeker nota van de bezwaren van de wandelvereniging en de WBL."

Bovenstaand krantenartikel illustreert dat belangenbehartiging soms po korte termijn succes kan hebben. Een opmerkelijk lid meldde het voornemen van de gemeente Lopik om het kerkepad bij Cabauw te verbreden met betonplaten aan regiocoördinator Ineke Thierauf. Tom Eisenburger (uit Alphen aan de Rijn) heeft daarop gebeld met de gemeente Lopik en een brief geschreven. Met bovenstaand resultaat. (Artikel uit de regionale krant van 18 februari 2002)

Jaarverslag *Te Voet*

Bestuur en hoofdlijnen gevoerde beleid

De regio Noord was op 16 juni 2001 gastheer tijdens de jaarvergadering in Uffelte. Carl Denig nam afscheid als voorzitter en Jan Rijnsburger volgde hem op in die functie. Harry Benschop trad aan als bestuurslid. Aansluitend aan de ledenvergadering reikte de voorzitter van *Te Voet* de Gouden Wandelschoen uit aan de voorzitter van de Brede Overleggroep Kleine Dorpen in Drenthe. Als waardering voor het werk van deze vereniging die met het uitbrengen van knapzakroutes het gebruik van onverharde paden heeft gestimuleerd. 's Middags werd een deel van de knapzakroute Uffelte gelopen, terwijl Omroep Drenthe radio- en TV-opnamen maakte.

Gesprekken over samenwerking tussen Nemo en *Te Voet* bleven zonder resultaat. Verschillen in opvatting over de structuur van een nieuwe vereniging en de invloed van het verenigingsbestuur op de werkorganisatie bleven onoverbrugbaar. Het bestuur van *Te Voet* was unaniem van mening dat een fusie tussen beide verenigingen niet in het belang zou zijn van de belangenbehartiging van wandelaars. Zie voor meer informatie elders in Lopend Vuur.

In het voorjaar van 2002 was er in Amersfoort weer een bijeenkomst voor actieve regioleden die goed bezocht werd. Thema's waren activiteiten in de regio en het zichtbaar maken van resultaten van belangenbe-

hartiging naar potentiële leden. Het bestuur kwam elke 6 tot 8 weken bijeen en er was veelvuldig contact via telefoon en e-mail.

Ledenontwikkeling en promotie

Het aantal leden van *Te Voet* is stabiel. Per 1 januari 2002 telt de vereniging 909 leden.

Op de Wandelmarkt van Op Lemen Voeten was *Te Voet* weer met een stand te vinden.

De Voetpadendagen konden in 2001 geen doorgang vinden. Op 29 en 30 september organiseerde *Te Voet* daarom de Open Paden Dag. In West-Brabant en Rijnmond/Midden-Delfland werden voorbeelden getoond van wat er al gerealiseerd is.

De website op internet (www.tevoet.nl) is inmiddels verder uitgebouwd. Naast algemene informatie over de vereniging en de mogelijkheid om vragen te stellen of lid te worden via e-mail, is er een (wandel)agenda en actueel nieuws per regio.

Te Voet heeft een mailing (w.o. een nummer van Lopend Vuur) naar natuur- en milieuorganisaties gestuurd. Het ledenblad *Lopend Vuur* is in 2001 weer drie maal verschenen (januari, mei en september). In het nummer van januari 2002 zat in het hart voor het eerst een (uitneembare) beschrijving van een wandeling met kaartje.

Wandelplatform

Binnen het Wandelplatform (en ook daarbuiten, zoals via een artikel in Op Lemen Voeten) heeft *Te Voet* herhaaldelijk aandacht gevraagd voor de positie van de wandelaar tijdens de MKZ-crisis. Grote delen van het buitengebied zaten immers maandenlang 'op

slot' voor wandelaars. Via een brief aan staatssecretaris Faber (LNV) heeft het Wandelplatform-LAW (WP-LAW) wel haar zorgen over de beperkingen voor wandelaars door MKZ onder de aandacht gebracht.

Er heeft een evaluatie plaatsgevonden van het Meldpunt Voetpaden, ondergebracht bij WP-LAW en bemiddeld door Vincent Rottier (Nemo). Alle deelnemers in de stuurgroep (Nivon, Nemo, *Tē Voet* en bureau WP-LAW) vinden dat er een centraal meldpunt

Advertentie

ELKERLYC

Een steervol twee-persoons vakantieappartement

Met open haard, gelegen in prachtig wandel- en fietsgebied / eigen terras op het zuiden / gezellige eethoek / zithoek met open haard / geen keuken / ruime douche en toilet / openbaar vervoer aanwezig.

Verder aanwezig: kookfaciliteiten, koelkast, tv, gevelkachel, openhaardhout, tweepersoons dekbed, kussens, informatie over de omgeving. Zie ook: www.vakantiezuidlimburg.nl

Fam. Nijsten- v. Sambeek
Elkenrade 23
6289 NB Elkenrade/Gulpen
tel. 043-4512028

in Amersfoort moet blijven bestaan. Het juridisch eigendom vormt echter een geschilpunt. Alleen Nemo is van mening dat niet WP-LAW maar zichzelf 'eigenaar' blijven.

Zowel in 2001 als in 2002 kon geen overeenstemming bereikt worden tussen WP-LAW en Nemo (als landelijk coördinator) over de financiering van de Voetpadendagen. *Tē Voet* nam al vanaf 1995 deel aan dit voor onverhard wandelen zo belangrijke evenement. In 2000 bestond onze bijdrage uit niet minder dan 13 wandelingen. *Tē Voet* heeft gepleit voor voortzetting van dit evenement. Wij betreuren het zeer dat hiermee een platform voor belangenbehartiging en behoud van onverharde paden verloren dreigt te gaan.

Binnen het WP-LAW is *Tē Voet* zich in blijven zetten voor versterking en uitbreiding van de provinciale wandelplatforms/-overleggen (PWP). Een initiatief van *Tē Voet* gelanceerd bij ons eerste Lustrum. In Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Friesland draaien de PWP's op volle toeren. Drenthe, Groningen, Gelderland (Veluwe) en Overijssel zitten in een opstartfase. Diverse regio's van *Tē Voet* fungeren als aanjager door actieve leden te leveren of door het secretariaat te voeren.

De regio's Gelderland

De samenwerking met het Nivon rond het wandelcafé in de Watermolen (Arnhem) is nog steeds succesvol.

De opkomst en de deelname aan de (aansluitende) wandelingen blijven hoog. Ook is er aandacht in de regionale krant geweest. Het wandelplatform/-overleg Veluwe heeft - na aan-

loopproblemen - een doorstart gemaakt. Een aantal leden van *Tē Voet* maakt deel uit van dit overleg.

Zeeland

September 2001 is met het Oosterscheldepad, een lange-afstandspad rond het Nationaal Park Oosterschelde, concreet begonnen. Voor de uitvoering is een budget van 1,5 ton beschikbaar gekomen. Het pad is een initiatief van *Tē Voet*, niet zozeer om als 'concurrent' van de Stichting LAW paden te ontwikkelen, maar juist door de voorbereidende werkzaamheden de wandelmogelijkheden in Zeeland uit te bouwen. Met name veel (binnen)dijken lenen zich goed voor aantrekkelijk wandelen, maar zijn vaak niet echt opengesteld. De titel 'Oosterscheldepad' en de daarin samenwerkende organisaties geven *Tē Voet* ook een makkelijker entree bij terreinbeheerders, gemeenten, enz. De coördinatie van het pad berust bij het Bureau Toerisme Zeeland. Het waterschap Zeeuwse Eilanden fungeert als opdrachtgever. Per eiland zijn in oktober zg. tracéwerkgroepjes gevormd, met wandelaars waaronder ook enkele *Tē Voeters*, met natuurmensen en met vertegenwoordigers van het waterschap die de eigendommen pachtverhoudingen en zelfs de toeschietelijkheid van boeren goed kennen. Door enkele tegenvallers is de huidige planning dat het pad vóór de zomer van 2003 beloopbaar is. Voorjaar 2001 is medewerking verleend aan de totstandkoming van het boekje 'Met het oog op de Oosterschelde'. Dit boekje, speciaal voor wandelaars en fietsers geschreven, belicht de charmes van het Nationaal

Park, maar geeft tegelijkertijd een handreiking om de waarden van het Park te respecteren.

Noord-Brabant

Een plan om de wandelmogelijkheden en -problemen wat structureler te bekijken en aan de hand daarvan verbetervoorstellen te doen, is door verschillende oorzaken nog niet in de uitvoeringsfase gekomen. Tijdgebrek (veel aandacht van de regiocoördinator ging ook uit naar het Oosterscheldepad) en het nog niet beschikken van een actieve kern in Noord-Brabant zijn wel de voornaamste.

Op de Open Paden Dagen, waarin voor Brabant de West-Brabantse waterlinie centraal stond, is contact gelegd met de Stichting Vrienden van Fort De Roovere. Deze stichting beijvert zich voor de gehele West-Brabantse Waterlinie en wil voor dit gebied een landschapsvisie opstellen en een wandelroute ontwikkelen. Voor het laatste konden ze op hun wenken worden bediend. Bekeken wordt hoe verder met de Stichting kan worden samengewerkt. Een presentatie van de route, waarop naast *Tē Voet* ook de gemeente Steenberg, Staatsbosbeheer en Brabants Landschap het woord zouden voeren over hun wandelbeleid, moest helaas op het laatste moment worden gecancelled.

Overijssel/Flevoland

Ondanks het structurele tekort aan man/vrouwkracht heeft deze regio toch op veel plaatsen acte de presence kunnen geven.

Deelgenomen werd aan het periodieke overleg tussen Regio Twente (het samenwerkingsverband Twentse ge-

meenten) met wandelgroeperingen en natuurbeschermingsorganisaties. Met het waterschap Reggen en Dinkel vinden vruchtbare gesprekken plaats over het gebruik van onderhoudspaden en -kaden langs waterlopen.

De MKZ-crisis is door enkele boeren gebruikt om paden afgesloten te houden, ook na afloop van de crisis. Met het Meldpunt en de betreffende boeren wordt naar oplossingen gezocht. In de besprekingen om te komen tot een Wandelplatform Overijssel speelt *Tè Voet* een belangrijke rol. Theo van Dijk zal voorlopig de functie van voortrekker op zich nemen. Over omvang, naamgeving en taken van deze club wordt nog gesproken.

Een initiatief om een grensoverschrijdende wandelroute tot stand te brengen tussen de Jacobskerken van Twente, Achterhoek en aangrenzend Duitsland wordt mede door *Tè Voet*'ers gedragen. Ook in de gebruiksgroep SBB-Springendal is *Tè Voet* actief. Maar... er is nog steeds structureel gebrek aan man/vrouwkracht!

Noord-Holland

Drie leden van *Tè Voet* NH (Reneé van der Haar, Jeroen Jacobse en Fred Triep) namen deel aan het regionaal wandelplatform (Wandeloverleg NH), dat onder andere bestaat uit leden/deelnemers van Nemo, Nivon, *Tè Voet*, Wandelpool, Heemschut en het Westfries Genootschap. De vergaderingen worden drie a vier keer per jaar gehouden.

We zitten ook in de adviescommissie Recreatie van de Landinrichting-commissie BES (gemeente Bergen). Eén van de twee vergaderingen in 2001 is bezocht door Jeroen Jacobse.

Ten aanzien van de Graftermeer koesteren we onze goede contacten met het Toeristisch Platform Graft/De Rijk en de gemeente Graft/De Rijk. Zowel de voorzitter van het platform als de gemeente staan achter onze plannen om de dijk van de Graftermeerpolder open te stellen voor wandelaars. Helaas heeft dit tot nu toe niet tot een resultaat geleid, omdat enkele aanwonenden aan deze dijk geen toestemming verlenen. Door af en toe te bellen, hopen we op de hoogte te blijven van eventuele nieuwe ontwikkelingen

In oktober bleek tijdens een wandeling over de ringdijk van de Wogmeer, dat de wandelfaciliteiten voor dit mooie rondje in een slechte staat zijn: een aantal overstapjes is half vergaan, de hekken zijn zwak en bij één van de hekken is het passeren een heksen-toer door de aanwezigheid van prikkeldraad. De dijk is volgens de provinciale wegenlegger openbare weg. We zijn in overleg met het waterschap West Friesland om de overstapjes en andere wandelfaciliteiten op de ringdijk van de Wogmeerpolder weer in orde te krijgen.

Na onze succesvolle actie rondom de oude spoordijk bij Vinkeveen in september 2000 (meer dan 200 wandelaars in 2 weekeinden) blijft ook hier het resultaat achter. Jeroen Jacobs en Fred Triep hebben twee keer een insprekavond over het toeristisch beleid in de gemeente Ronde Venen bijgewoond. Om "onze wandeling" mogelijk te maken zijn er 2 bruggen nodig. Om die aan te kunnen leggen zijn er drie partijen nodig, namelijk de gemeente Ronde Venen, Rail Infrastructuur en het Recreatieschap

"Ronde Venen". Dat is waarschijnlijk de reden, dat de gemeente liever in zee gaat met de voorstellen van het blad *Op Lemen Voeten*.

Binnenkort zal de regio deelnemen aan de inspraak voor het Nationaal Park "Zuid Kennemerland". Daarbij zal de regiocoördinator voorstellen om de wandelmogelijkheden tussen de verschillende gebieden van Zuid-Kennemerland te vergroten.

Utrecht

Terugkijkend op 2001 geeft *Tè Voet* Regio Utrecht een ambivalent gevoel: we oogsten de laatste maanden wat we in de jaren daarvoor gezaaid hebben. Maar de oogst bestaat nauwelijks uit meer en betere voetpaden, maar veel meer uit spontaan uitgenodigd worden voor allerlei overleggen met instanties van provincie, gemeente en landinrichting. We hebben zoveel ingesproken en geschreven op allerlei landinrichtingsplannen, dat we naamsbekendheid hebben gekregen en gezien worden als mensen die een serieuze inbreng hebben als het om wandelpaden gaat in de Provincie Utrecht. We worden uitgenodigd voor workshops over deelfacetten van landinrichtingsplannen. We nemen deel aan de raad van Toezicht en Advies van de Stichtse Milieufederatie. Gelukkig hebben we samen met het NIVON/LAW in het Utrechts wandeloverleg 5 actieve leden, die tot nu toe nog aan alle verzoeken kunnen voldoen.

De oogst van vorig jaar:

Ons al bestaand overleg met het NIVON/LAW en een aantal belangstellenden (o.a. een lid van het waterschapsbestuur namens de milieugroeperingen) hebben we op verzoek

van het Wandelplatform-LAW het Utrechts wandeloverleg genoemd. Uitbreiding van ons wandeloverleg met een vertegenwoordiger van de wandelsportbonden is niet gelukt. We hebben het Wandelplatform gevraagd de contacten hiervoor te organiseren. Het zichtbare resultaat van het officieel Utrechts wandeloverleg zijn, is dat het Meldpunt Voetpaden ons nu als mailbox beschouwd voor alle meldingen in de regio Utrecht. Tot nu toe worden dermate taaie probleemspaden gemeld, dat we er weinig aan kunnen doen.

Het fietspadenplan van de Provincie in de conceptfase is voorzien van commentaar. Naast een aantal positieve ontwikkelingen voor wandelaars, bevat het plan helaas ook een aantal wandelpaden, die in de plannen veranderen in fietspaden. We streven ernaar de Provincie zover te krijgen dat ze zich bewust zijn van de gevaren en ook een wandelpadenplan gaan maken. Waarschijnlijk komt het fietspadenplan in het najaar 2002 in de Provinciale Staten.

In het kader van de herinrichting RAK Kromme Rijn en Langbroekerwetering zijn we door de landinrichtingscommissie gevraagd om in voorjaar 2002 een plan voor de wandelinfrastuctuur te ontwikkelen, waarbij ook de relatie met de wandelinfrastuctuur in de omliggende gebieden aan de orde komt.

Tè Voet zal meedoen aan activiteiten rond de Europese Leader subsidies voor stimulering van innovatieve projecten op het platteland in het Langbroekerwetering gebied.

Binnenkort hebben we met de Dienst Landelijk gebied en het Recreatie-

schap een gesprek over de stand van zaken rond voetpaden in alle landinrichtingsplannen rond Utrecht.

De planontwikkeling voor de reconstructie van de gebieden Gelderse Vallei en Eem wordt kritisch gevolgd en van commentaar voorzien. Helaas is er een zeer sterke fietslobby om het jaagpad langs de Eem van een laag asfalt te voorzien.

We hebben een bijdrage kunnen leveren aan de zinsneden over wandelen in het beheers- en inrichtingsplan voor het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. *Tê Voet* regio Utrecht heeft een toezegging van de verantwoordelijke staatssecretaris om t.z.t. een inbreng te kunnen leveren in de werkgroepen.

Het Utrechts Landschap heeft gevraagd om deelname aan een projectgroep voor het behoud van historische voetpaden. Gestart wordt in Leusden. Aan de projectgroep nemen allerlei voor *Tê Voet* belangrijke organisaties deel.

Een resultaat van de deelname *Tê Voet* Utrecht aan deze projectgroep is het voorlopig redden van een Kerkepad bij Lopik door de regio Zuid-Holland van *Tê Voet*. (Het Utrechts Landschap wist dat de bulldozers bijna klaar stonden om dit Kerkepad van betonplaten te gaan voorzien).

Verder proberen we het wandelen in de Uithof bij Utrecht te bevorderen, blijven we de planvorming rond de Grecht nauwlettend volgen en neemt een *Tê Voeter* deel aan de commissie voor het Toeristisch Recreatief Ontwikkelingsplan van de gemeente Bunnik.

Woont u in de regio Utrecht en wandelt u graag? Ook uw inzet is welkom voor het behoud en uitbreiden van de wandelnetwerken! Alle beetjes helpen. We vergaderen slechts 3 maal per jaar. We hebben onszelf namelijk opgedeeld in subregio's, waarin ieder zelfstandig of met een ander de activiteiten uitvoert. Onderling steunen we elkaar via telefoon en e-mail en indien nodig door mee te wandelen om knelpunten en mogelijke verbeteringen ter plaatse te bestuderen.

Noord (Friesland, Groningen en Drenthe)

Ons ledental steeg met name door de inzet van een aantal leden, en daarbij was het verloop minimaal.

Met deze basis is het prima werken en dat blijkt ook wel uit het enthousiasme waarmee de wandelingen georganiseerd worden en er ook steeds meer leden mee wandelen.

Toch blijft ons doel natuurlijk vooral het bestrijden van de knelpunten. Voorlopig bereiken wij daardoor dat: Het Schoolpad in Nijensleek als doorgaand wandelpad gehandhaafd blijft. De Ketelhaarsweg een zandweg blijft, ook straks midden in de nieuwe woonwijk Berggierslanden in Meppel. De gemeente Aa en Hunze kennis nam van het knelpunt bij Schipborg.

Toch blijft het een moeizame weg als het om particulier terrein gaat. Wij zijn beslist gebaat bij wat meer juridische kennis en iemand die dat wil overdragen! De regio coördinatoren en leden behoeven dan het wiel niet

Lees verder op pagina 20

Dagwandeling Maasheggen

Mei is de maand bij uitstek voor een wandeling door het Maasheggengebied in Noordoost-Brabant. De meidoorn bloeit, de muggen zijn er nog niet en het hoogwater is weg. Door het Pieterpad en de NS-wandeling zijn de maasheggen tussen Boxmeer en Vierlingsbeek bij velen bekend. Ook Grasduinen stuurde in zijn maart-nummer de wandelaars naar dit gebied. *Tê Voet* zoekt het wat noordelijker, tussen Boxmeer en Cuijk, een minder bekend, maar zeker niet minder aantrekkelijk traject. Voor deze *Tê Voet*-wandeling is dankbaar gebruik gemaakt van enkele laarzenpaden van Staatsbosbeheer in de Oeffelter Meent, dwars door graslanden met veel overstapjes. De route volgt ook enkele schitterende kerkepaadjes rond het dorp Oeffelt. Van Cuijk naar Boxmeer is ongeveer 23 km, grotendeels over onverharde wegen en paadjes. Na 17 km kan de tocht worden onderbroken in Beugen; daar vertrekt elk uur (op zondag elke 2 uur) een bus naar Boxmeer station. Op de helft van de wandeling kom je ten zuiden van Oeffelt langs een café.

Routebeschrijving

Cuijk-St. Agatha

Op Stationsplein Cuijk (1) RA, Spoorpad volgen. RD Idastraat en Hertog Karellaan. Voetpad naar spoorwegovergang volgen. Spoorweg oversteken en direct LA, Hapseweg. Tweede weg LA bij bordje Zevenhutten 9-17 (2). Zevenhutten, een kleinschalig houtwallenlandschap, heeft zijn naam ontleend aan zeven keuterboerderijen. Er zitten nog enkele dassenburchten. Het gebied is ontgonnen vanuit het klooster van St. Agatha. Tot 1950 is nog veel eikenhakhout omgezet in cultuurgrond. Nu wordt opnieuw een

*Lees verder op
pagina 18*

deel van het bos periodiek afgezet, als extra dekking voor de dassen.

RD bij afsluitboom. Eerste bospad RA, vervolgens eerste bospad LA, liggen aantal boomstammen overheen. Aan het eind onbewaakte spoorwegovergang over. RA en op onverharde weg opnieuw RA. Na volkstuintcomplex LA, pad langs afrastering. Aan het eind RA bospad; na enkele tientallen meters bosweg recht oversteken. Bij het einde van de wei op splitsing van bospaden RA en na ca. 40 m LA. Bij volgende splitsing opnieuw LA naar de weg. Bij huis nr. 15 LA verharde Drogestraat volgen. Provinciale weg oversteken, de Kuilen in.

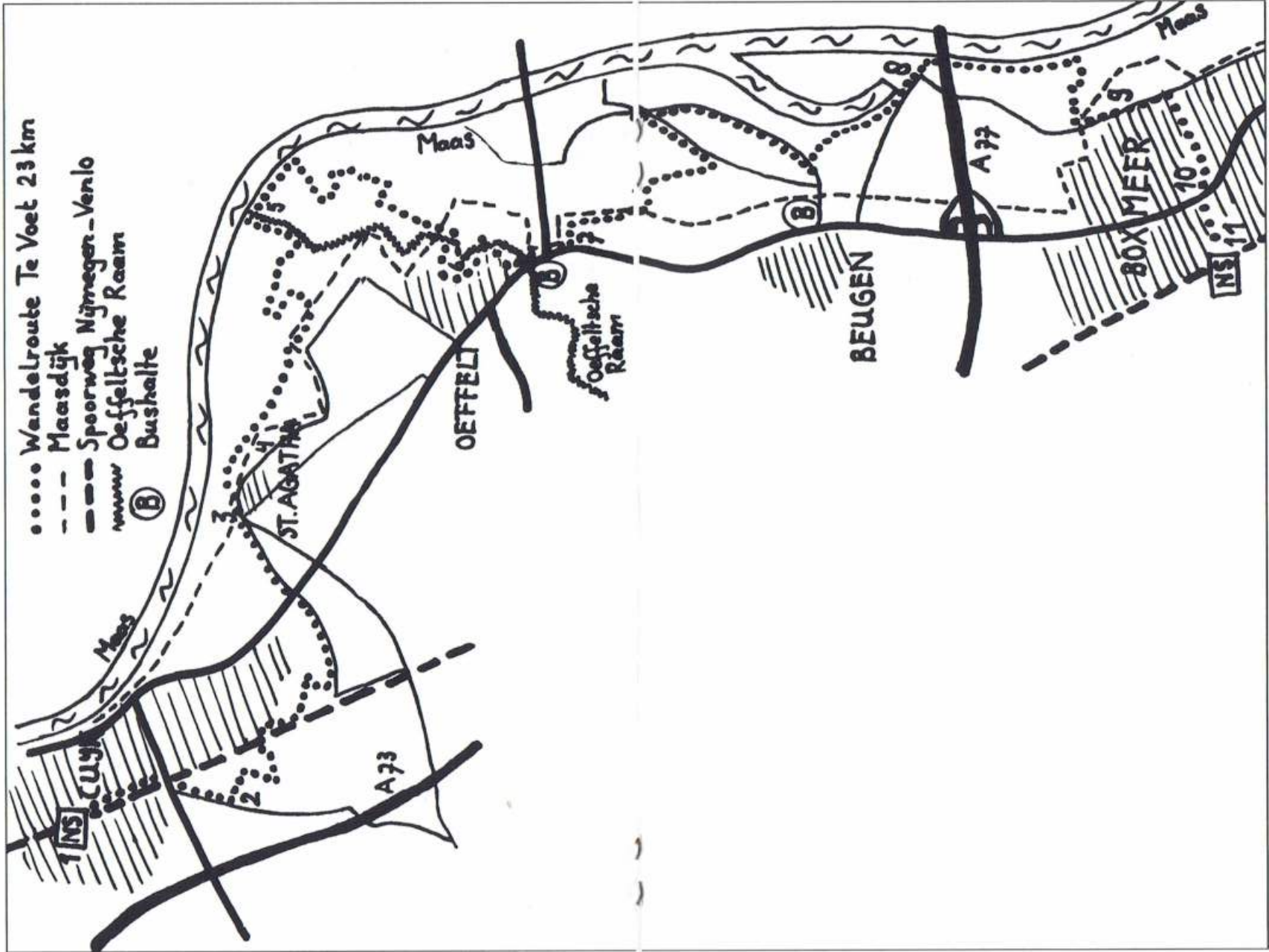
Na een dik uur ben je in het dorpje St. Agatha (3). In de Liesmortel vind je café de S-bocht, op zondagmorgen vanaf 11.00 uur open.

St. Agatha-Oeffelt

Bij Christusbeeld RA Kloosterweg inslaan en direct LA dijk op, Hofseweg. Langs boerderij tot infopaneel.

De geheel ommuurde kloostertuin van het Kruisherenklooster (4) is een bezoekje zeker waard. Deze tuin is vrij toegankelijk. Loop vanaf het infopaneel weg RA en op splitsing LA naar het klooster. Op splitsing RD door poort.

Vanaf infopaneel RD langs Maasdijk. Op splitsing RD doodlopende weg in. (Als je de dijktrap op gaat, heb je nog een kijkje in de kloostertuin). Na de bocht LA dijk op, witte paaltjesroute volgen. Na hek links de dijk af. Bij overstapje LA langs draad. Op onverharde weg LA. In de bocht weg naar rechts blijven volgen tot je de rode paaltjesroute ziet. Op dat punt RA langs waterloop. Halverwege moet je

voor een meidoornheg tweemaal een overstapje 'nemen'. Aan het eind LA (rood/blauwe route) langs de Oeffeltsche Raam tot aan de Maas. Die zie je pas op het laatste moment. Je loopt hier midden in de Oeffelster Meent, een uiterwaardenlandschap met graslanden en enkele rivierduinen. Staatsbosbeheer heeft hier drie laarzenroutes uitgezet, die zich goed laten combineren.

Bij de Maas RA over ijzeren balk (5) over de Oeffeltsche Raam, langs de Maas lopen. Bij bordje Parkeerplaats RA onverharde weg inslaan richting kerktoeren (modern ogende toeren) van Oeffelt. Bij S-bocht LA, blauwe route door graslanden (vooral op dit stuk is het vaak erg drassig) volgen tot infopaneel. RA onverharde weg en direct weer eerste weg LA. Na de winterdijk RA klein paadje door bouwland, over Oeffeltsche Raam, naar de kerk van Oeffelt (6) volgen.

In ongeveer anderhalf uur loop je van St. Agatha door de Oeffelster Meent naar Oeffelt. In het dorp zelf geen herca, wel, als je de route volgt, net buiten het dorp. Rond het dorp enkele, goed onderhouden kerkepaadjes.

Oeffelt-Boxmeer

Bij de kerk LA Kerkstraat-Zuid. Vóór de school LA, tegelpad. Na bruggetje over Oeffeltsche Raam RA, na tweede bruggetje LA. Tussen twee huizen door en tweemaal LA tot aan de verkeerslichten (weg naar Gennep). RD en vóór café Het Spinnewiel (7) LA. Na ca. 100 meter opnieuw LA. Op viersprong RA, wordt na tweede woning onverhard. Bij paaltje 61 de dijk over, het Maasheggengebied in. Op 3-sprong LA (in de richting van de vml.

spoorbrug van het 'Duitse lijntje' over de Maas, nu verkeersbrug van de weg naar Gennep). Op volgende kruising scherp RA, zuidwaarts. Aan het einde krijg je 100 meter asfalt onder de voeten, daarna LA, (onverhard) fietspad. Als je de tocht bij Beugen wilt afbreken, loop na de 100 meter asfalt recht door, over de Maasdijk, in de richting van het dorp. De bushalte vind je op de provinciale weg.

Bij asfaltweg LA, langs oude Maasarm met jachthaven. Na Betoncentrale Boxmeer (8) RD verhard pad, doodlopend. Bij de Maas RA, over zomerkaide. Onder de brug door en derde onverharde weg RA, net na waterloop 'Grift'. Bij Nutreco LA Rollandsestraat. Bij de kapel van het kasteel Boxmeer (9) RD, Het Zand. Bij een altaar RA, het (met klinkers bestrate) Zandpaadje. RD Marktstraat en Kerkpad langs de kerk. In het centrum (10) vind je enkele cafés in de Steenstraat (geen cafés bij NS-station!). Vanaf de kerk RD, Burg. Verkuijlstraat. Blijf steeds RD lopen, bij parkeerplaats van houthandel Jansen schuin rechts, nog steeds de Burg. Verkuijlstraat. Door de Biezenbeekstraat loop je recht op het station van Boxmeer (11) af.

Reken voor het laatste stuk zeker op twee uur. Vanaf het centrum van Boxmeer naar het station is ongeveer 10 minuten.

Op zondag 26 mei kan je deze tocht onder begeleiding lopen. Vertrek om 10.30 uur vanaf het station van Cuijk. Graag vooraf aanmelden bij Harry Benschop, tel. 0413-212692.

Harry Benschop

Jaarplan 2002/2003

Regionale belangenbehartiging

Te Voet zal zich (blijven) inzetten voor de totstandkoming van regionale Wandelplatforms.

Hierbij zal zij zich sterk maken voor een goede ondersteuning en facilitering.

Om wandelen te funderen binnen het provinciale beleid zal het Wandelplan van de provincie Zuid-Holland onder de aandacht van andere provincies worden gebracht.

Wandelplatform-LAW

Te Voet zal stimuleren dat de belangenbehartiging binnen het WP-LAW meer geld, middelen en aandacht toebedeeld krijgt dan tot nu toe het geval is. *Te Voet* zal zich inzetten voor een grotere transparantie van het Wandelplatform. De organisaties die samen het Wandelplatform vormen moeten in de communicatie naar buiten toe herkenbaar zijn.

PR

De folder zal gerevitaliseerd worden. Er zal naar mogelijkheden worden gezocht om *Lopend Vuur* aantrekkelijker te maken. De website zal worden uitgebreid.

Samenwerking met natuur-en milieuorganisaties

Te Voet zal samenwerking op lokaal niveau met natuur-en milieuorganisaties blijven stimuleren door, vanwege de voorbeeldwerking, in *Lopend Vuur* aandacht te besteden aan initiatieven die bijdragen aan het behoud van een wandelbaar Nederland.

Voetpadendagen

Te Voet zal stimuleren dat de Voetpadendagen een jaarlijks terugkerend evenement blijft. Zij zal dit doen zowel door concrete bijdragen in de vorm van wandelingen als door het uitdragen van het begrip Voetpadendagen als metafoor voor jaarlijkse aandacht voor het onverharde pad.

Kwaliteitskeurmerk

Te Voet wil een kwaliteitskeurmerk voor wandelpaden ontwikkelen.

meer uit te vinden en kunnen met meer basiskennis beter en succesvoller samenwerken. Mogelijk kan er daadwerkelijke hulp komen om een eerste stap te zetten bij een ingewikkelde procedure.

Een ander punt van aandacht zijn de veranderingen in het veengebied tussen Zwartemeer en Schoonebeek. Grote veranderingen zelfs want dit gebied moet volgens de geleerden "ontwikkeld" worden.

Het is wel het laatste stukje hoogveen in Nederland, dat beslist geen massa's toeristen kan verwerken.

Wij vinden dat dit niet mag en strijden voor behoud in de huidige vorm.

In de werkgroep regio Noord zijn de verwachtingen voor 2002 hoog gespannen. We proberen nog dit jaar de onverharde wandelroute rond te maken. Enige knelpunten moeten nog bewerkt worden en er wordt nu geschreven aan de teksten.

Zoals het nu staat is de basisroute 95 km lang en zal gelopen kunnen worden met de beschrijving uit het boekje. Er wordt om meerdere redenen niet gemarkeerd maar een retourbeschrijving is wel in de planning opgenomen evenals de verlenging naar het Oosten en het Westen..

In onze regio is dus nog genoeg te doen en te beleven voor iedereen. Zo wordt er nog gewerkt aan het opstarten van de Wandeloverleggen Groningen en Drenthe. Deze overleggen kunnen van grote waarde zijn voor de signalering van knelpunten. Kennis

en initiatief gebundeld in een dergelijke overleggroep kan het aanpakken van knelpunten in een provincie doelmatiger maken. We zien het al effectief worden in Friesland waar het overleg steeds beter gaat werken en reeds enige knelpunten aangepakt zijn. Heel belangrijk in deze overleggen is dat je mee kunt doen zonder lid te zijn van een organisatie. Een advocaat die op onverharde paden graag van de natuur geniet is dan ook net zo goed welkom als een lid van een wandelbond. Het gaat er om dat je de doelstelling onderschrijft en er "wat" aan wil doen.

Zuid-Holland

Het afgelopen jaar is turbulent geweest voor de regio. Kort voor de jaarwisseling 2000-2001 verschijnt het Voorontwerp Fietsplan van de Provincie Zuid-Holland. Een deel van de fietsverbindingen is gepland op bestaande of potentiële wandelroutes. Om dit tij te keren worden gesprekken gevoerd met Statenfracties en worden de bezwaren door Te Voet'ers bij de provinciale gebiedscommissies onder de aandacht gebracht. Het Fietsplan werkt echter als katalysator voor het wandelen. De Statenfractie van de PvdA in Z-H komt met een initiatiefvoorstel voor ontwikkeling van een provinciaal Wandelplan dat door de Provinciale Staten wordt aangenomen. Ook wordt een 'Langzaam verkeer-beeraad' voor fietsers, wandelaars e.d. ingesteld.

Te Voet Z-H is verheugd met dit resultaat, maar het is nog maar het begin. In het najaar van 2001 is hard gewerkt aan de inventarisatie van de onverhar-

de paden en beschermingswaardige routes. Op kaarten van 1 op 50.000 en 1 op 10.000 is de hele provincie in kaart gebracht. Toch is nog steeds waakzaamheid geboden. Zolang het Wandelplan en het bijbehorende instrumentarium nog in de maak is, moeten schakels in het (onverharde) wandelpadennetwerk verdedigd blijven.

Daarnaast ging ook het 'gewone werk' door: reageren op herinrichtingen, meewerken aan het streekpad Groene Hart en deelnemen aan locale/regionale en provinciale overleggroepen. (Krimpenerwaard, Midden-Delfland, HSL, Meijendel, Recreatie 2000+ = beleidsnota van prov.Z-H). Het Wandelplatform Z-H, met Te Voet als trekker, heeft hierin een coördinerende rol vervuld.

Ook is elke 2e zondag van de maand een begeleide wandeling georganiseerd en een Open Paden-wandeling in september 2001. Eén keer per kwartaal wordt er samen met het Nivon Gouda gewandeld.

Zeeland

Te Voet heeft bij de Gebiedscommissie Schouwen-Oost gereageerd op het recreatieplan voor de zuidkust van Schouwen. Hoofdconclusie is dat in het plan veel te weinig aandacht is besteed aan de belangen van wandelaars. Door het gebied is het Oosterscheldepad, een initiatief van *Te Voet*, gepland.

Het recreatieplan is opgesteld in opdracht van de Dienst Landelijk Gebied in het kader van de landinrichting Schouwen-Oost. De zuidkust is al voor een deel als natuurgebied ingericht; de komende jaren volgt nog een groot aantal hectaren. Het is in de regio beter bekend als het Plan Tureluur.

Vooruitlopend op het recreatieplan is vorig jaar al over een grote lengte een buitendijks fietspad aangelegd. Daarmee zijn de mogelijkheden voor wandelaars aanzienlijk verkleind. De Grontmij, de opsteller van het recreatieplan, onderschrijft dat er conflicten tussen wandelaars en fietsers kunnen ontstaan, maar doet er verder niets mee. Dat is jammer, want samen met enkele IVN'ers had *Te Voet* voor meerdere stukken een alternatief aangedragen dat zowel voor wandelaars aantrekkelijk had kunnen zijn als voldoende rekening houdt met de natuurbelangen. Daarbij gaat het in dit langs de Oosterschelde gelegen gebied specifiek om overtijdende vogels op de hoogwatervluchtplaatsen in de inlagen en karrevelden. Ook waren de criteria voor het Oosterscheldepad aan de opstellers van het plan 'meegeleverd': dat 20 km lopen over een ge-

asfalteerd fietspad daarbij niet scoort, is wel duidelijk.

Voor de Gebiedscommissie, die het recreatieplan 14 maart heeft besproken, was de reactie van *Te Voet* aanleiding om aan de opstellers van het plan te vragen nog eens naar de mogelijkheden voor wandelaars in de zuidkust van Schouwen te kijken. Er is dus nog hoop!

Te Voet wil wettelijke bescherming

Onverharde paden in overheidsnota

Beleidsmakend Nederland buigt zich deze dagen diepgaand over het voor ons zo belangrijke landelijk gebied. Het Tweede Structuurschema Groene Ruimte (SGR2) bepaald de toekomstige ontwikkelingen van het landelijk gebied. Deze nota wordt in de loop van dit jaar vastgesteld. Belangrijk voor de wandelaars is het voornemen van de overheid in deze nota om wandelmogelijkheden te herstellen en verbeteren. Eindelijk! Maar er moet nog veel verbeteren aan de nota voordat deze voornemens werkelijkheid worden. *Te Voet* heeft daarom in haar inspraakreactie een lans gebroken voor wettelijke bescherming van onverharde paden en voor een gescheiden benadering van wandelen en fietsen. Hieronder vindt u de belangrijkste punten uit onze reactie.

Te Voet is verheugd in het SGR2 te lezen dat het landelijk gebied er voor iedereen is en dat het aantrekkelijk en toegankelijk moet zijn voor bewoners en recreanten. Wij kunnen de constatering uit het SGR 2 van de toenemende behoefte aan wandelmogelijkheden in het landelijk gebied alleen maar bevestigen. En helaas ook de constatering dat er in de afgelopen 50 jaar vele wandelmogelijkheden, met het verharde van talloze onverharde paden, zijn verdwenen.

Eindelijk ligt er nu op Rijksniveau een uitspraak dat het aanbod aan wandelmogelijkheden en de kwaliteit ervan laag is. Wij ondersteunen het voornemen om het landelijk routenetwerk voor wandelen te herstellen en te verbeteren. *Te Voet* heeft echter ook kritiek. Het SGR 2 maakt geen beleidsmatig

onderscheid tussen wandelen en fietsen. Wij vinden dat het SGR 2 op dit punt aangepast zou moeten worden. Wandelen is niet hetzelfde als fietsen. Te vaak gaan gemeentelijke en provinciale beleidsmakers er van uit dat het op een fietspad aangenaam wandelen is. Dat is ook één van de oorzaken waarom zoveel mooie wandelpaden onder het asfalt zijn verdwenen. (voorbeelden hiervan zijn de tiendweg bij Streefkerk, de vele zandpaden in Twente, nb met Europese subsidie!, het jaagpad langs de Hollandse IJssel, etc) of momenteel onder druk staan (vb. de oevers van de Oude IJssel in de Achterhoek) ten fa-veure van het fietsen.

Er ontbreekt op landelijk en provinciaal niveau een afwegingskader waardoor de aanleg van nieuwe fietspaden niet kan worden afgewogen tegen de ontwikkeling van een landelijk netwerk voor wandelpaden. Zodoende gaat de kwaliteit van het bestaande wandelnetwerk steeds verder achteruit.

De verharding van paden tast het wandelcomfort aan en verstoort de landschaps- en natuurbeleving alsmede de cultuurhistorische waarden van de nu nog resterende onverharde grasdijken, tiendwegen, zandwegen, jaag- en kerkepaden. Alleen op de laatste resten onverharde paden vindt de wandelaar nog een stukje exclusieve landschapsbeleving en rust, dat hij niet hoeft te delen met gemotoriseerd verkeer of fietsers.

De oorzaak hiervoor is gelegen in:

- de reeds genoemde (onbedoelde) onwetendheid op ambtelijk niveau (*Te Voet* heeft onlangs de verharding en verbreding van het cultuur-

- historisch waardevolle Cabauwse kerkepad in de Lopikerwaard, nota bene Belvedere-gebied!, op het niptertje weten te voorkomen);
- het ontbreken van een afwegingskader op landelijk/provinciaal niveau alsmede,
- het ontbreken van planologische bescherming van de bestaande (onverharde) wandelstructuur.

Wij stellen daarom voor om in het SGR 2:

- een gescheiden benadering op te nemen van wandelen en fietsen. Dit kan door de verplichting op te nemen voor de provincies om Provinciale Wandelpaden Plannen op te stellen, zoals inmiddels in de provincie Zuid-Holland gebeurt. Tevens dienen de nu nog bestaande onverharde paden, in ieder geval die paden die deel uitmaken van het LAW-netwerk, planologisch te worden beschermd. Hiervoor zou een kaart met

het wandelnetwerk opgevaardeerd moeten worden tot een PKB-kaart. Deze keuze is ook gemaakt voor het basisrecreatietoerwaartnet en niet valt in te zien waarom een dergelijke keuze niet ook is gemaakt voor het wandelnetwerk, dat onder zeer grote druk staat. Door opwaardering tot een PKB-kaart ontstaat de verplichting voor provincies en gemeentes om hun streek- en bestemmingsplannen aan te passen en planologische bescherming aan met name de onverharde delen van het wandel-netwerk te geven. Zodoende kunnen ook toekomstige generaties nog genieten van het *Té Voet* reizen over een kwalitatief hoogwaardig, lees: grotendeels onverhard, LAW-netwerk. Zonder bescherming zal het onverharde pad langzaam het onderspit delven en wandelen we over 10 a 20 jaar alleen nog maar over een uitgebreid fietspadennetwerk.

Tom Eisenburger

Ruimte voor water (én wandelen)

'Ruimte voor water' is in het waterbeleid van de 21e eeuw een van de leidende principes. De wateroverlast waarmee grotere delen van Nederland het afgelopen decennium hebben gekampt, heeft hiervoor gezorgd. De oplossing voor die wateroverlast – door klimaatsveranderingen wordt verwacht dat zich vaker extreme buien gaan voordoen waarop het watersysteem niet is gedimensioneerd – wordt niet alleen meer gezocht in extra pompen en afvoeren, maar juist in extra (bergings)

ruimte. In extreme omstandigheden wordt het overtollig water tijdelijk bovenstrooms vastgehouden om in lager gelegen delen extra overlast te voorkomen of simpelweg omdat het niet kan worden afgevoerd op boezemwateren of rivieren.

Deze oplossingen vragen om ruimte voor water, ruimte die feitelijk maar af en toe nodig is. Want afhankelijk van het soort gebied (grasland, bouwland, bebouwd gebied) moeten in het nieuwe waterbeleid zodanige maatregelen worden getroffen dat extreme buien die eens in de tien tot honderd jaar naar verwachting zullen vallen geen schade veroorzaken. De voor het wa-

ter benodigde extra ruimte kan dan ook heel goed voor andere zaken worden gebruikt. Je zou zelfs kunnen stellen dat dit meervoudig ruimtegebruik in ons overbevolkte landje bijna een *conditio sine qua non* is om die extra ruimte ook daadwerkelijk te kunnen claimen. Dat betekent overigens meestal wel verandering in het ruimtegebruik; alleen bij grasland kun je je voorstellen dat deze functie kan worden meegekoppeld met het water, denk maar aan de uiterwaarden. In andere gevallen zal het gaan om ter plaatse nieuwe functies zoals natuur of ook extensieve recreatie. Maar ook wonen op en aan het water is een optie.

Kansen voor wandelaars

Een voorbeeld maakt duidelijk welke kansen er voor wandelaars liggen. Een van de mogelijkheden om water meer de ruimte te geven is de aanleg van natuurvriendelijke oevers langs hoofdwaterlopen. De nu vaak steile kanten worden aan één of twee zijden weggegraven; er komt een lager gelegen oeverstrook van meerdere meters voor in de plaats. De waterberging wordt er onmiskenbaar groter door. De oeverstroken vervullen een functie voor de natuur, maar er kan ook heel goed een wandelpaadje op de oeverstrook komen. In Brabant zijn er al een aantal geslaagde voorbeelden van. Af en toe zul je er niet overheen kunnen, te veel water. Daartegenover staat dat er nieuwe mogelijkheden worden geboden om 'achterlangs door het veld' te kunnen lopen.

Nu inbreng gevraagd

Het nieuwe waterbeleid wordt serieus ingestoken. Eind dit jaar moet er zelfs

een Nationaal Bestuursakkoord Water voor worden afgesloten. Betrokken partijen zijn het rijk, de provincies, de gemeenten en de waterschappen. Ter voorbereiding van dit Akkoord stellen de provincies momenteel zg. deelstroomgebiedsvisies op. Daarin geven zij op hoofdlijnen aan hoe zij voor hun gebied de wateroverlast denken op te lossen. In die visies zal ook uitdrukkelijk aandacht worden gegeven aan het meekoppelen, ook al vanwege de kostenverdeling. Het is zaak het wandelbelang goed in deze visies naar voren te laten komen. Dat moet nu gebeuren, want in september moeten de deelstroomgebiedsvisies gereed zijn. Elke provincie volgt hiervoor een eigen traject.

Daarmee zijn die nieuwe wandelverbindingen er nog niet. In de komende jaren – in 2015 moet Nederland 'op orde' zijn om de wateroverlast op te vangen – zal op basis van de deelstroomgebiedsvisie per streek op detailniveau het onderwerp moeten worden uitgediept en een uitvoeringsplan opgesteld. Maar het zou fijn zijn je dan geruggesteund te weten door een visie waarin het wandelbelang goed is verwoord.

Kortom, het waterbeleid 21e eeuw maakt het mogelijk dat verbindingen die wandelaars al jaren op hun verlanglijstje hebben staan, nu verwezenlijkt kunnen worden.

Wie meer wil weten over het nieuwe waterbeleid en (het reageren op) de deelstroomgebiedsvisies kan contact opnemen met mij, telefonisch of per e-mail hjm.benschop@zeeland.nl.

Harry Benschop

Waarom Te Voet?

Het zal bij de meeste leden van *Te Voet* wel anders zijn, maar tot voor kort wandelde ik nauwelijks in eigen land. Soms in de duinen met echtgenote of familie, een bestemming die als inwoners van Leiden voor de hand ligt (en niet alleen voor hen, zo blijkt al snel). Een enkele keer verder weg, op de Veluwe of in de Utrechtse bossen, maar dat kost altijd meer tijd dan je denkt en je hebt in het weekeinde nog meer te doen.

Misschien raar voor een fervente wandelaar, want ik ging (en ga) regelmatig in de vakanties met de rugzak op pad. Maar niet hier, nee. Niet in het overvolle, drukke en tot op de laatste meter aangeharkte Nederland. Alsjeblieft. Ik ben vast de enige niet.

Er zijn, denk ik, veel mensen die er niet tegenop zien desnoods met volle bepakking en te voet allerlei woeste oorden te doorkruisen maar in Nederland hooguit een fietstochtje maken (zou het andersom ook voorkomen? Ik ben nog nooit zo iemand tegengekomen maar ik sluit het niet uit). Ik neem het ze niet kwalijk.

Het wandelen in ons land gaat vaak gepaard met lawaai en frustratie. Alleen al het feit dat wij geen goed woord hebben voor 'hiker', 'randonneur', 'Wanderer', spreekt boekdelen. En ach, proef toch eens de vrouwelijke vorm van de Franse term op je tong en vergeet daarbij niet het lidwoord. Dat zie je toch gewoon voor je? Hoe schril steekt onze onvolkomen terminologie daarbij af. 'Wandelaar' is te algemeen en beschrijft ook iedereen die

een ommetje maakt. 'Lange-afstand-loper' riekt naar vierdaagse en 'zwer-ver' weer naar iets anders.

Nee, Nederland is geen wandelland. Zou het?...ja, waarom eigenlijk niet? Met deze vraag ben ik, nu ruim een jaar geleden en voorzien van meer vrije tijd dan voorheen, gaan wandelen in de eigen omgeving. Omdat ik dat niet alleen wilde doen meldde ik mij aan bij de Wandelpool waar ik onder wisselende belangstelling een serie wandelingen organiseer in de provincie Zuid-Holland.

Daar heb ik het een en ander van geleerd. Allereerst dat, in tegenstelling tot wat ik vermoedde, Zuid-Holland, de dichtstbevolkte provincie van ons land, nog ruimte heeft om te wandelen. Het is niet zo dat de hele provincie is volgeplempt met bebouwing en wegen (al zijn er boze krachten die in die richting werken).

Er zijn alleen haast geen wandelpaden. Wel heel veel fietspaden, maar een fietspad is geen wandelpad. Dat is een verharde weg of strook die alleen voor fietsers aangenaam is (zolang er geen wandelaars in de weg lopen).

Er is wel een fietstraditie maar kennelijk geen traditie die ervoor heeft gezorgd dat, naast landinrichting, waterbeheer en wegenbouw, allemaal nuttige en onmisbare activiteiten, er ook ruimte bleef voor de wandelende medemens.

Zelfs voor voetgangers (te definiëren als 'iemand die loopt') is vaak geen plaats. Soms zit er niets anders op dan zich op een smalle asfaltstrook te storten in een ongelijke strijd om het bestaan met alle andere weggebruikers. Vervolgens bleek mij dat er nogal wat

mogelijkheden om wandelpaden aan te leggen onbenut blijven. Dat weet u misschien al veel langer maar voor mij was dat nieuw. Het besef dat er iets gedaan moest worden om zo'n traditie in te voeren en verbetering af te dwingen was voor mij aanleiding mij als lid aan te melden bij *Te Voet*.

Het klinkt vanzelfsprekend maar daar heb ik wel even over nagedacht. Waarom je druk maken over ons nationale moestuintje op de aardbol? Met de huidige vervoersmogelijkheden liggen immers uitgestrekte natuurgebieden binnen handbereik?

Maar ook veel van deze gebieden, bedacht ik, blijven alleen onaangestast en voor de wandelaar toegankelijk door niet aflatende activiteit van organisaties die wel groter zijn dan *Te Voet* maar in feite hetzelfde nastreven: teruggingring van bebouwing en economische activiteiten ten behoeve van natuur, stilte en natuurvriendelijke recreatie.

Maar zijn er dan in Nederland nog niet genoeg instanties die zich daarmee bezighouden? Het wemelt hier immers op elk gebied van de clubs? Laten die er maar voor zorgen.

Kortom: waarom *Te Voet*?

Laatst was ik op een bijeenkomst waar de directeur van de ANWB memoereerde dat zijn vereniging al in de twintiger jaren van de voorgaande eeuw meerdaagse wandelingen had uitgezet en bewegwijzerd. Zeker, zo is het, maar waarom die prachtige paden na 1950 vervolgens zowat allemaal waren verdwenen, daarover hoorden we heel weinig. Ik zeg dit niet om de ANWB zwart te maken, want bij de opleving van het wandel-

sentiment liepen zij voorop om er weer in te investeren, maar als illustratie van het gebrek aan (of moet ik zeggen: de teloorgang van?) een op instandhouding van voetpaden gerichte traditie in bestuurlijk en recreatief Nederland.

Het wandelen heeft nu het tij mee, maar het is niet gezegd dat dit zo blijft en als het gaat om het invoeren en onderhouden van zo'n traditie is er nog veel werk te doen. Werk dat vooral wij, de wandelaars, zullen moeten doen. En dat zal ons alleen lukken met een alerte organisatie, ondersteund door actieve leden en in samenwerking met gelijkgezinden.

Jaap Mels

Gaat het in mei om de wereld van jou?

Te Voet ondersteunt de campagne van Stichting Natuur en Milieu, Novib en Vereniging Milieudefensie om meer aandacht te vragen voor een betere bescherming van de groene ruimte bij de aanstaande Tweede Kamerverkiezingen. Behoud van een aantrekkelijk en toegankelijk landschap is voor wandelaars immers van groot belang.

Op 15 mei kiest Nederland een nieuwe Tweede Kamer. De verkiezingsstrijd laait op.

Drie grote onderwerpen zijn voor Milieudefensie, Stichting Natuur en Milieu en Novib heel belangrijk: de bescherming van de groene ruimte, schoon en efficiënt vervoer en eerlijke handel met ontwikkelingslanden. Zij voeren gezamenlijk campagne om deze thema's indringend onder de aandacht te brengen van de politieke partijen. De partijen moeten duidelijk maken wat zij straks in het regeerakkoord gaan afspreken.

Wat de drie organisaties betreft zijn de eisen aan de politiek kortweg:

- Bescherm landschap en natuur en houdt de groene ruimte open.
- Zorg voor goed openbaar vervoer en betere fietsvoorzieningen.
- Stimuleer duurzame ontwikkeling en eerlijke handel met ontwikkelingslanden.

Over deze thema's zal de nieuwe regering duidelijke maatregelen moeten formuleren.

Open ruimte

De campagne is 16 maart van start gegaan met het thema 'ruimte'. Milieudefensie, Natuur en Milieu en de Novib vinden dat het kabinet zo snel mogelijk een groene grens moet trekken, zodat Nederland niet dichtslibt met asphalt en beton. In maatregelen betekent dat ten eerste: niet bouwen in het open landschap. Daartoe moeten binnen twee jaar strakke grenzen rond bebouwd en gepland gebied worden getrokken in de streek- en bestemmingsplannen. Die grenzen gelden dan voor tien jaar.

Daarnaast moet er een 'open-ruimte-heffing' komen om bouwen in de groene ruimte te ontmoedigen.

De drie organisaties willen verder dat boeren betaald krijgen voor het in beheer van ons landschap. De overheid moet daarvoor de portemonnee trekken en jaarlijks 75 miljoen euro neertellen. Daarnaast moet de Brusselse productiesteun aan boeren omgezet worden in betalingen aan boeren voor beheer van landschap en water. Tot slot moet de groene ruimte mooier en toegankelijker gemaakt worden dankzij een 'nationaal natuuroffensief' van 1,2 miljard euro per jaar.

Manifestatie

De campagne zal de aandacht trekken met advertenties, posters, media-aandacht en een Nipo-enquête onder Nederlanders. Hoogtepunt van de campagne was een < publieksmanifestatie op zaterdagmiddag 20 april > in de Beurs van Berlage te Amsterdam. Met een gevarieerd programma: politiek debat, sprekers, presentatie door vele organisaties, diverse (doen)

activiteiten en amusement. Na de manifestatie barst de verkiezingsstrijd echt los. Ook dan zullen de organisaties de drie thema's voor het voetlicht brengen.

Meer weten?

Kijk op www.milieudefensie.nl Daar vind u onder andere een vergelijking van de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen op de gestelde eisen over o.a. de groene ruimte.

Impressie van de regiodag in Amersfoort

"Allereerst viel het mij op, dat er in Amersfoort een club gedreven mensen zat, of ze nu van het hoofdbestuur waren of uit de regio's kwamen." Zo omschreef een 'nieuwkomer' haar indrukken van de regiodag van *Te Voet* in Amersfoort.

Eén keer per jaar komen het landelijk bestuur, regiocoördinatoren en andere actieve leden uit de regio bij elkaar om ervaringen uit te wisselen en actuele onderwerpen te bespreken. Op 9 maart jl. was het weer zover. Bestuur en regio's waren met 15 man/vrouw goed vertegenwoordigd. De 'harde kern' van *Te Voet* groeit gelukkig nog steeds. Centraal in de discussies die dag stonden de activiteiten in de regio. Vragen als: Hoe kunnen we de resultaten van de regio's beter zichtbaar maken, zowel voor het 'doorsnee'lid als voor de wandelaar die nog geen lid is (bv. opgeloste knelpunten, opengestelde paden, aandacht voor wandelbelangen bij pers en overheden)?

Hoe kunnen we deze resultaten vertalen naar de inhoud van *Lopend Vuur*, webpagina en folders/PR-materiaal? De tijd was te kort om deze vragen

uitputtend te kunnen beantwoorden. Maar wel resulteerde de 'brainstorm' in een aantal goede ideeën en plannen voor:

- ledenwerving en publiciteit.
- uitwisseling van kennis en ervaring tussen regio's
- versterking van een regio.

Tijdens een wandeling van Baarn naar Den Dolder kon nog even worden nagepraat en was het genieten van het mooie weer.

Jan Rijnsburger

Zondag 26 mei

Brabant

Wandeling door het Maasheggengebied tussen Cuijk en Boxmeer. Over onverharde wegen en laarzenpaden, met veel overstapjes.

Start: 10.30 uur bij het NS-station van Cuijk.

Informatie/aanmelden:

Harry Benschop, tel. 0413-212692 (na 20.30) (zie ook beschrijving op pag. 15)

Zaterdag 8 juni

Zuid-Holland

Rondwandeling eiland Tiengemeten Lengte 10-15 km.

Start: verzamelen bij café/veerdienst Nieuwendijk 1, Zuid-Beijerland;

Afvaart pont 11 uur.

Sinds 1997 is het complete eiland eigendom van Natuurmonumenten. Er loopt nu een groot natuurontwikkelingsproject. Hierdoor zal het eiland uitgroeien tot een prachtig zoetwatergetijdengebied. Met een natuurlijke afwisseling van bos, grasland, moeras, slikken en water. Maar er is nu nog volop sprake van 'werk in uitvoering.'

Informatie en opgave:

Jan Rijnsburger (010-248 91 74)

Zaterdag 14 september

Noord

Rondwandeling door de buitengebieden ten oosten en zuiden van Meppel. Lengte: 12 km.

Start: 10.00 uur vanaf bushalte NS station Meppel.

De wandeling gaat over deels onverharde oude cultuurwegen en (weinig belopen) grasdijken. Maar ook over de door inspanning van Te Voet behouden Ketelhaarsweg. Deze onverharde landweg komt in zijn huidige staat in de nieuwe woonwijk Berggieterslanden te liggen en zal daardoor in de nieuwbouwwijk direct het landschappelijk karakter kunnen overdragen.

Informatie en aanmelden:

Eduard Korpel: 0522-251304

Zondag 13 oktober

Zuid-Holland

Wandeling over eiland Voorne van Brielle naar Oostvoorne.

Lengte ca. 19 km.

Start: verzamelen bij bushalte Brielle Centrum, ca. 10.45 uur (uitgaande van de huidige dienstregeling, bus 103 vanaf Spijkenisse metrostation Centrum). Stadswandeling Brielle, gevolgd door een etappe van de Groene Riviervariant van het Oeverloperpad naar Oostvoorne (11 km). Na de horeca via een stukje Oostvoornes Duin naar de Heveringen, waar een wandeling langs kleinschalige tuinderijtjes en duinhuisjes in het oudste deel van de duinen volgt. We eindigen bij een bushalte in Oostvoorne (1 maal per uur

terug naar Brielle/Spijkenisse). Totaal ca. 19 km. Lidmaatschapskaart Natuurmonumenten of een Provinciaal Landschap is nodig voor het tweede deel. Er kan ook een dagkaart (euro: 1,35) gekocht worden bij de horecagelegenheid.

Informatie en aanmelden:

Jannie Trouwborst (tel. 0181-641053)

Zondag 10 november

Zuid-Holland

Rondwandeling door waterleidingduinen tussen Den Haag en Wassenaar van ca. 18 km.

Horeca alleen aan het einde van de wandeling (Meijndel).

Dus eten en drinken (thermos?) voor onderweg meenemen.

Vertrek 10.22 uur met buslijn 43 vanaf NS Den Haag CS naar Wassenaar. Uitstappen bij halte De Kievit in Wassenaar (aankomst 10.34 uur)

Toegangskaartje Kijfhoek/Bierlap (€ 1.15) onderweg kopen.

Informatie en opgave:

Etje Modderman (070-347 10 78)

Zondag 8 december

Zuid-Holland

Wandeling van Maassluis-west naar Vlaardingen-west.

Lengte ca. 20 km.

Route voert langs de Waterweg, Oranjeplas, stukje Oeverloperpad, kerkpad bij de Westgaag, door Maasland, nog een kerkpad (Doelpad) en Bonervliet. Via buurtschap Zuidbuurt naar NS Station Vlaardingen West.

Start: verzamelen bij NS station Maassluis West (na aankomst trein uit Rotterdam 10.33 uur).

Informatie en opgave: John Stolk

September 2002

Zuid Frankrijk

Bergwandeling door de Alpes-Maritimes en het achterland van de Cote d'Azur. In september van dit jaar wil ik een driewekelijkse wandeling organiseren in de Alpes-Maritimes. De hutten en gites zijn daar nog open in september (dus geen kampeertocht) en het weer is beter dan in de zomermaanden. De tocht is een combinatie van GR5, GTA, GR52, GR%! En varianten. De tocht stelt de volgende eisen:

Goede conditie, goede bergschoenen, ervaring met meerdaagse bergwandelingen. Het maximum aantal deelnemers is 6. Zelf heb ik in dit gebied verschillende tochten gemaakt en ik ken het goed. Het eerste deel loopt van St. Sauveur-en-Tinée door de nationale parken van Frankrijk en Italië, het tweede deel door de vallei van de Roya en het laatste stuk door het achterland van de kust om in Nice te eindigen.

De tocht wordt geheel verzorgd, allen de reis Nice v.v. moet je in principe zelf verzorgen. Als je geïnteresseerd bent, stuur ik je het tochtprogramma.

Informatie en aanmelden:

J. Mels: 071-5171081
(email: j.mels@freeler.nl)

Langs de groene grens van Amsterdam

Herman Vuijsje

Geen 'echte' wandelgids, maar toch vermeldenswaardig. Maak een wandeltocht langs de 'groene grens' van Amsterdam en noteer kansen en bedreigingen van het groen rond Amsterdam.

Met die opdracht is Herman Vuijsje herfst 2001 op stap gegaan. Het resultaat is een prachtig boekje, waarin hij een indringend beeld schetst van de ruimtelijke en bestuurlijke toestand van het groen rond Amsterdam. Vuijsje zocht de groene grens op: de plek waar de ruimtelijke invloedsfeer van de stad ophoudt. Het viel hem reuze mee. Op veel plekken ligt Amsterdam nog heel mooi in het groen en is de scheiding tussen stad en land strak en helder, zoals bij Waterland en de Amstelscheg. De west- en zuidwestkant van Amsterdam zijn wat minder uitgesproken fraai, maar zijn toch ook heel behoorlijk. Ook hoeft je veel minder ver de stad uit om in het groen te komen dan in vele andere steden. De vraag is echter hoe lang nog. De groene lobben van de stad worden namelijk aan diverse kanten bedreigd. De lobby om de lobbenstad (stervormige stad zodat groene lobben tot diep in de stad reiken) te veranderen in een netwerkstad zonder heldere grenzen is name-

lijk sterk. Zowel te noorden als ten zuiden van de stad dreigen stedelijke verbindingen te ontstaan. Deze 'bandsteden' zouden de lobben afsnijden van het ommeland en daarmee reduceren tot pockets. Dit is geen resultaat van weloverwogen planning, maar juist door het ontbreken hiervan: tekenend voor de 'bestuurlijke verrommeling' rond Groot-Amsterdam. Uiteraard hoopt Herman Vuijsje dat zijn boek een bijdrage levert aan het debat over de toekomst over het groen rond Amsterdam en dat de keuzes in het nadeel van de bandsteden zullen uitvallen. Het boek is overigens bediscussieert tijdens een werkconferentie op Kasteel Groeneveld.

ISBN 90 74281 16 8

REGIO-COÖRDINATOREN

GRONINGEN, FRIESLAND EN DRENTE

Eduard Korpel,
A.Toriedreef 31
7944 KJ Meppel
(052-225 13 04)

NOORD-HOLLAND

Fred Triep
Zonhovenstraat 29
1066 MA Amsterdam
(020-615 55 02)

OVERIJSSEL

Gé Westgeest
Ganzenmarkt 22
7631 EN Ootmarsum
(0541-29 33 51)

ZUID-HOLLAND

Vacature
Waarnemend coördinator:
Jan Rijsburger
Voorstraat 36
3135 HX Vlaardingen

GELDERLAND

Ton Schipper
Kleine Kampen 116
3911 PM Rhenen
(0317-61 76 44)

UTRECHT

Ineke Thierauf
Vlasstraat 14
3572 TT Utrecht
(030-2730658)

NOORD-BRABANT

Harry Benschop
Narcissenveld 5
4613 DD Bergen op Zoom
(0164-25 75 06)

LIMBURG

Remi Melman
Kakebergweg 8
6191 AZ Beek
(046-437 67 82)

LEDENADMINISTRATIE TE VOET

B. Pasternakerf 325
3315 BW Dordrecht

Te Voet staat op de bres voor behoud en verbetering
van wandelmogelijkheden, zoveel mogelijk onver-
hard en in aantrekkelijke landschappen.

Meer informatie: www.tevoet.nl